

▶อาหารสมอง

• วรากรณ์ สามโกเศศ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ประวัติศาสตร์ สถิติขั้นสูง
และเศรษฐศาสตร์ มาสัมพันธ์
กันได้อย่างไร? ศาสตร์ที่มีชื่อว่า

Cliometrics อธิบายปรากฏการณ์
ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์
อย่างมีหลักฐานตัวเลขเชิงวิชาการสนับสนุน
ไม่ใช่ความมีเหตุมีผลแต่อย่างดั่งที่เคย
กระทำกันมา

Cliometrics มาจากคำว่า **Clio**
ซึ่งเป็นชื่อของเทพธิดาประจำวิชาประวัติศาสตร์
ในเทพปกรณัมกรีก (Green Mythology)
ส่วน **Metrics** หมายถึงตัวเลขเชิงปริมาณ
บางทีก็เรียกชื่อวิชาใหม่ว่า **New Economic
History** (ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจใหม่) หรือ
Econometric History (ประวัติ ศาสตร์เชิง
เศรษฐมิติ) ในวิชานี้เครื่องมือทางสถิติถูกนำ
มาใช้ผสมกับเศรษฐศาสตร์เพื่อพยายามเข้าใจ
ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจอย่างแจ่มแจ้งมากขึ้น
ผ่านการวัดเชิงปริมาณ

วิชา History of Economics

หมายถึงประวัติศาสตร์ของเศรษฐศาสตร์ เช่น
ศึกษาการเชื่อมโยงของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ต่างๆ
ข้ามยุคสมัย ประวัติศาสตร์ของแนวคิดต่างๆ
ในเศรษฐศาสตร์ ฯลฯ ส่วน **Economic History**
หมายถึงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ เช่น ศึกษาการ
เกิดขึ้นของการค้าเสรีของไทยจากอดีต ศึกษา
ปรากฏการณ์ "ต้มยำกุ้ง" การดำเนินชีวิต
เชิงเศรษฐกิจของคนไทยในสมัยสุโขทัย ฯลฯ

Econometrics หรือเศรษฐมิติคือ
การประยุกต์ใช้เครื่องมือทางสถิติเข้ากับทฤษฎี
เศรษฐศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการพยากรณ์
จำลองภาวะเศรษฐกิจ เข้าใจความสัมพันธ์ของ

บิดาของวิชา Cliometrics

ตัวแปรต่างๆ เช่น ค่าจ้างกับการว่างงาน ค่าจ้าง
กับค่าครองชีพ เป็นต้น

มี "เจ้าพ่อ" ของวงการ **Cliometrics**
อยู่คนหนึ่งเป็นผู้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐ
ศาสตร์ในปี 1993 เมื่อเร็วๆ นี้ได้จากไปในวัย 86 ปี
โดยทิ้งความอัจฉริยะวิชาการไว้ให้คนรุ่นหลังได้
ศึกษากันต่อไป

ศาสตราจารย์ **Robert Fogel** เป็น
อเมริกันยิว สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยชิคาโก ในสมัย
เป็นนักศึกษาเป็นคอมมิวนิสต์ แต่หลังจากเรียน
จบปริญญาตรีได้ 8 ปี ก่อนที่จะเรียนปริญญาเอก
ที่ Johns Hopkins University เขาก็ละทิ้ง
อุดมการณ์คอมมิวนิสต์อย่างสิ้นเชิงเพราะเห็นว่า
ไม่เป็นวิทยาศาสตร์

งานเขียนสำคัญของเขาที่เขย่าวงการ
เศรษฐศาสตร์ก็คือหนังสือชื่อ **Time on the
Cross : The Economics of American
Negro Slavery** (1974) เขาศึกษาเรื่องทาส
ในสหรัฐอเมริกาอย่างกว้างขวางโดยมีข้อมูลเชิง
ปริมาณสนับสนุน และได้ผลการศึกษาที่ตรง
ข้ามกับความเชื่อในแวดวงประวัติศาสตร์และ
ประชาชนที่มีมายาวนาน โดยเขาสรุปว่าระบบทาส
อเมริกัน (ใช้ผิวดำที่จับจากแอฟริกาเป็นทาส
เพื่อใช้แรงงานในไร่นาฝ้าย กาแฟ และอ้อย) นั้นมี
ประสิทธิภาพในการหาประโยชน์จากขนาดการ
ผลิต (Economy of Scale) ที่ใหญ่ในระบบ
plantation (ผลิตโดยการปลูกในแปลงขนาดใหญ่
ที่มีกรรมกรดูแลอย่างเป็นระบบ) ก่อให้เกิดกำไร
มหาศาล และทาสมีได้มีความเป็นอยู่ที่เลวร้าย
ถูกเย็บผูกติดทุกเมื่อเชื่อนั้น ดังที่เคยเข้าใจกัน

Fogel แสดงตัวเลขให้เห็นว่าทาสผิวดำ
มีความเป็นอยู่ไม่ได้เลวร้ายไปกว่าผู้ใช้แรงงาน
ในเวลาเดียวกันในเขตอุตสาหกรรมทางเหนือ
นอกจากนี้นายทาสยังพยายามดูแลทาสเป็นอย่างดี
ดีเพราะเป็นทรัพย์สินที่สำคัญในการสร้างความ
มั่งคั่งอีกด้วย ระบบทาสนั้นมีประสิทธิภาพจนเชื่อ
ว่าถ้าไม่มีสงครามกลางเมือง (ค.ศ. 1861-1865)

Robert Fogel

แล้ว ระบบทาสผิวดำในอเมริกาที่ยากที่จะเลิกได้
เมื่อการศึกษามีข้อสรุปเช่นนี้ก็เป็นเรื่องขึ้น
มาทันที นักวิชาการและผู้รู้ในสังคมรวมกันออก
มาถล่มว่าเขาเอนเอียง เข้าข้างคนผิวดำที่เคยเอา
เปรียบคนผิวดำ (Fogel ไม่ได้ตอบโต้เรื่องเชื้อ
ชาติ คนส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าเขาแต่งงานกับอเมริกัน
ผิวดำ) แต่เขาก็มีหลักฐานตัวเลขและวิธีการ
ศึกษาที่น่าเชื่อถือโต้ตอบตลอดระยะเวลากว่า
40 ปีที่ผ่านมา

Fogel มีงานศึกษาที่อื้อฉาวอีกชิ้นหนึ่งก่อน
หน้าในปี ค.ศ. 1964 เรื่องบทบาทของรถไฟใน
การพัฒนาเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา โดยเขามี
ข้อสรุปตรงข้ามความเข้าใจและการยอมรับกันมา
แต่ดั้งเดิม

สิ่งที่เชื่อกันมากที่สุดคือการขนส่งทางรถไฟ
ของข้าวสาลี ข้าวโพด หมู และวัว ซึ่งเป็นสินค้า
เกษตรที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 19 หลัง
สงครามกลางเมืองของสหรัฐอเมริกา นั้น สามารถ
ช่วยลดต้นทุนจนเกิดเป็นแรงผลักดันสำคัญใน
การพัฒนาเศรษฐกิจ Fogel พิสูจน์ด้วยการใช้
Cliometrics ว่า ถ้ามันไม่มีรถไฟก็จะมีกา
รขนส่งโดยเรือชายทางน้ำผ่านคลองที่มีอยู่แล้ว
และโดยเกวียนขนส่งอ้อยดี เขาคำนวณว่าถ้าไม่มี
รถไฟแล้วผลผลิตรวมของประเทศในปี ค.ศ.

1890 ก็จะไปเพียงร้อยละ.5 เท่านั้น
ไม่ว่าเขาจ้างนักวิจัยใดก็เป็นเรื่องขึ้นมาทั้ง
นั้น แต่นักวิชาการก็ “ตี” เขาได้ยากเพราะเขาใช้
เครื่องมือสถิติขั้นสูงและวิธีการวิเคราะห์ที่เป็น
วิทยาศาสตร์พิสูจน์ให้เห็นความจริงบางประการ
ในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจซึ่งหลายเรื่องก็ตรง
ข้ามกับข้อสรุปที่เคยเข้าใจกัน สิ่งที่น่าสนใจ
เขาก็คือความกล้าหาญทางจริยธรรม (moral
courage) เขากล้าที่จะเสนอสิ่งที่ตรงข้ามกับ
ความคิดกระแสหลักโดยมีหลักฐานสนับสนุน
จาก Cliometrics

ในช่วงปลายชีวิต เขาหันมาศึกษา
ประวัติศาสตร์ มาตรฐานการครองชีพ สารอาหาร
ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและความมียาวยืน (เขา
พบว่าตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาคนตายและ
ผอมมีทางใหม่ที่จะเจ็บป่วยมากกว่าคนอื่น) เขา
เชื่อว่าสามารถหาบทเรียนได้จากประวัติศาสตร์
เพื่อประโยชน์ของอนาคตโดยการใช้สถิติและ
เศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือ

Fogel ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาของวิชา
Cliometrics รับรางวัลโนเบลสาขา
เศรษฐศาสตร์จากผลงานในการรื้อฟื้นความ
สนใจในวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจโดย
การใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์และเครื่องมือเชิง
ปริมาณร่วมกัน เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงทาง
เศรษฐกิจและโครงสร้างสถาบันซึ่งสามารถนำมาใช้
ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายต่อไป

เศรษฐศาสตร์เป็นเพชรเม็ดงามของ
สังคมศาสตร์ในทุกวันนี้ได้ก็เพราะมีนักสถิติ นัก
คณิตศาสตร์ นักการศึกษา นักจิตวิทยา แพทย์
นักวิทยาศาสตร์ นักรัฐศาสตร์ วิศวกร นัก
ประวัติศาสตร์ ฯลฯ หลงใหลในเศรษฐศาสตร์
และนำศาสตร์ที่ตนเองเชี่ยวชาญมาประยุกต์ต่อย
อดเข้ากับเศรษฐศาสตร์จนเกิดความเจริญงอกงาม
ของความรู้และปัญญา โดยทั้งหมดเป็นไปเพื่อ
ความก้าวหน้าของมนุษยชาติ